

Asia: VN/34119/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (asiakastietolaki) ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko 3 §:n 1 momentin 11 kohtaan ehdotettua muutosta (palvelunantajan määritelmä)?

Kyllä. Perustelee: [Määritelmien tulee kattaa kaikki lain piiriin kuuluvat toimijat]

Kannatatteko 54 §:n ehdotettua muutosta (lähetteen ja hoitopalautteen luovuttaminen)?

Kyllä. Perustelee: [Erittäin tervetullut täsmennys, lähetteet ja hoitopalautteet ovat keskeinen osa hoidon jatkuvuutta ja ongelmat siinä ovat suoraan potilasturvallisuusongelmia]

Kannatatteko 57 §:n ehdotettua muutosta (tiedonsaantioikeuden toteuttaminen tietojärjestelmän avulla)?

Kyllä. Perustelee: [Täsmennys on tarpeen toisistaan poikkeavien tulkintojen välttämiseksi]

Kannatatteko 64 §:n ehdotettua muutosta (terveydenhuollon sosiaalityöntekijän tiedonsaantioikeus)?

Kyllä. Perustelee: [Terveyssosiaalityöntekijöiden toiminta palvelee potilaan etua ja varmistaa hänen oikeutensa tukiin.]

Kannatatteko 97 §:n ehdotettua muutosta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjaustehtävä)?

Kyllä. Perustelee: [THL:n tehtäväkenttä on laaja]

Kannatatteko 102 §:n ehdotettuja siirtymäaikojen muutoksia?

En. Jos ette kannata ehdotusta, kertokaa myös millä tavalla ehdotusta pitäisi muuttaa: [Siirtymäajan pidentäminen on kannatettava, mutta ehdotettu pidennys ei riitä. Oy Apotti Ab yhtyy Hyvil Oy:n julkaisemaan hyvinvointialueiden tietohallintojohtajien hyvin perusteltuun kannanottoon määräaikojen siirrosta. (<https://www.hyvil.fi/hyvinvointialueidentietohallintojohtajien-kannanotto-asiakastietolain-maaraaikoja-siirrettava-kahdella-vuodella/>) Lausunnon ollessa HE:ssä esitetään julkisten sosiaalihuollon palvelunantajien Kanta-palveluihin liittämisen määräajan siirtämistä

kuudella kuukaudella (1.9.2024=>1.3.2025). Tätä perustellaan aivan oikein HVA:n kilpailutuksien keskeneräisyydellä ja siten todennäköisellä tarpeella joutua tekemään lyhytaikaisia ja kalliita investointeja olemassa oleviin järjestelmiin. Perustelu on kuitenkin vaillinainen, koska siinä ei huomioida kaikkia asiassa vaikuttavia seikkoja. Käytännössä on huomioitava ainakin seuraavat: 1) Menossa olevat ja vielä aloittamattomat kilpailutukset: HVA-tason kilpailutus vie helposti valmisteluineen ja toteutuksineen 6–18kk riippuen mahdollisista valituksista. Kilpailutuksen jälkeen edessä on käyttöönottovaihe, jonka pituus on tyypillisesti 6–18kk. On täysin mahdoton tilanne, jos sosiaalihuollon Kantaan liittyminen tulisi käyttöönottovaiheen keskelle. 2) THL:n tuottamat määrittelyt: Sosiaalihuollon Kannan määrittelyaineisto on valtava ja täydentyvä, ja se tulisi olla kokonaisuudessaan ja lopullisessa muodossaan käytettävissä vähintään 2 vuotta ennen käyttöönoton määräaika, jotta valmistajat ehtivät tekemään ja testaamaan uudet ohjelmistoversiot ja nämä versiot on saatu otettua käyttöön. Tällä hetkellä, vuosi ja 1 kk ennen ehdotettua uutta määräaika, kaikki määrittelyt eivät käsittäksemme ole vielä käytössä. 3) Uusi ohjelmistoversio on tuotettava ja saatava otettua käyttöön. Tähän on yleensä varattava, muutosten laajuudesta riippuen, 6 kk–1,5 vuotta. Sosiaalihuollon Kannan laajuus huomioiden aika on todennäköisesti pitkä. 4) Kanta-palveluihin liittyminen edellyttää tietojärjestelmiltä sertifiointiin kuuluvaa laajamittaista yhteistestausta Kelan ja muiden toimijoiden kanssa, sekä vähintään päivitettyä tietoturva-auditointia ulkoisen auditointitalon kanssa. Kelan ohjeiden ja käytännön elämän kokemusten mukaan tämä prosessi vie tyypillisesti vähintään 6 kk. Koska kyseessä on täysin uusi liityntätapa ja uudet sisällöt ja kaikki Suomen toimijat liittyvät yhtä aikaa, on odotettavissa, että tähän vaiheeseen kuluu reilusti enemmän aikaa kuin tavallisesti, todennäköisesti 8–12 kk. Näin ollen, esitettyyn määräaikaan nähden, Kela-liittymisprosessin tulisi alkaa viimeistään 3 kk kuluttua, mikä ei ole edes teoreettisesti mahdollista. 5) Samanaikaiset muut säädöspohjaiset muutostarpeet järjestelmissä voivat kumuloituessaan aiheuttaa jopa hallitsemattomia tilanteita, missä useita pakollisia muutoksia pitää tehdä ja ottaa käyttöön toisistaan eroavissa määräajoissa jakaen samoja (vähä) resursseja. Yllä esitetyllä perusteella Hyvil Oy:n esittämä 2 vuoden siirtymäaika (mukaan lukien vastaavat pidennykset eri tietosisällöille) sosiaalihuollon Kantaan liittymiselle on katsottava minimisiirroksi, jolla liittyminen on ylipäättään mahdollista. Tätä tiukempi siirtymäaika tulee aiheuttamaan jo valmiiksi erittäin suurten liittymiskustannusten jopa moninkertaistumista, kun HVA:iden täytyy teettää muutoksia pakosta lisä- ja kiiretinä sekä uusiin, että pahimmillaan myös vanhoihin järjestelmiin.]

Onnela Heikki
Oy Apotti Ab